

Terhi Koulumies kok

Kirjallinen kysymys koronan pitkäaikaisvaikutuksista ja siihen sairastuneiden tukemisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Koronan pitkäaikaisvaikutuksista on kansainvälisistä tutkimuksista kertynyt tietoa jo niin paljon, että varmuudella tiedetään pitkäaikaiskoronan olevan vakava osa pandemiaa. WHO on tehnyt pitkälle koronalle oman tautiluokituksen, mutta vielä ei tiedetä, koska se otetaan Suomessa käyttöön. Koronasta aiheutunutta pitkäaikaista sairastamista kutsutaan eri maissa eri nimillä, mm. "long covid", "long hauler" tai "pitkä korona".

Toisin kuin pandemian alussa ajateltiin, nykyään on jo varmaa, että koronassa ei kyse ole pelkästään hengityselinten sairaudesta, vaan monielinsairaudesta tai useasta eri oireyhtymästä. Näyttää koko ajan vahvemmin siltä, että virus saattaa aiheuttaa muitakin pitkäaikaisia vaurioita esimerkiksi aivoissa, sydämessä, keuhkoissa ja muissa sisäelimissä sekä verisuonissa. Tutkimusten mukaan pitkäaikaiskorona voi pitkittyä potilaalla riippumatta siitä, kuinka vakavana tämä on koronan akuuttivaiheen sairastanut. Vielä ei tiedetä sitä, miksi osa sairastuneista saa pitkittyneen tautimuodon. Myöskään oireiden kesto ei ole yhtäjaksoista, vaan oireiden on havaittu aaltoilevan niin, että välillä ne häviävät ja tulevat sitten taas takaisin.

On arveltu, että miehet saattavat sairastaa koronan alkuvaiheen naisia rankemmin, mutta naisilla taas pitkä korona olisi yleisempi kuin miehillä. Korona saattaa sairastuttaa myös perusterveen nuoren ihmisen jopa sadoiksi päiviksi ja viedä häneltä myös työkyvyn. Koronan vertaiskyselyissä on myös Suomessa selvinnyt, että oireita esiintyy kaikilla ikäryhmillä perusterveistä alkaen.

Kansalaisista nuorten elinaikaodotteen ja tulevan työaikaodotteen pitäisi olla kaikkein pisimmät. On huolestuttavaa, että myös nuoret voivat sairastua vakavasti ja pitkäaikaisiin oireisiin. On myös hälyttävää, että varsinkaan nuorten saamien sydän- ja keskushermosto-oireiden lopullista merkitystä heidän itsensä ja yhteiskunnan kannalta ei vielä tiedetä. Suomessa koronan pitkäaikaisoireiden rekisteröinti, seuranta, tutkimus ja hoito ovat ylipäättään lapsenkengissä. Sairaalahoidossa olleiden potilaiden seuranta on sairaanhoitopiirien vastuulla, mutta suuri osa oireista ja pitkäaikaissairastuneista jää pimentoon, jos tautia ei ole todennettu testillä tai ihmiset ovat sairastaneet taudin lievempänä kotonaan.

Toistaiseksi on mahdotonta tietää, kuinka monella suomalaisella todellisuudessa on pitkittänyt COVID-19-sairaus tai pitkäaikaisempi, kenties pysyvä, sairauden aiheuttama vamma tai työkyvyttömyys. Onko heitä satoja, vai tuhansia? Tampereen yliopiston anatomian professorin, lääke-

Kirjallinen kysymys KK 812/2020 vp

tieteen tohtorin ja SARS-tutkijan Seppo Parkkilan mukaan pitkään koronaan sairastuu arvioiden mukaan 10—30 prosenttia koronan sairastaneista.

Koronan yhteiskunnallinen hinta saattaa nousta hyvin kalliiksi pitkäaikaiskoronan vuoksi. On uhkana, että pitkä korona tulee maksamaan yhteiskunnalle jopa enemmän kuin akuutti pandemia. On inhimillisesti, yhteiskunnallisesti ja kansantaloudellisesti välttämätöntä varmistaa, että koronan pitkäaikaisversioon sairastuneet saavat tarvitsemaansa hoitoa ja tutkimusta. Avun hakeminen oman paikkakunnan terveydenhuollosta on koronan pitkäaikaisversiosta kärsiville tällä hetkellä haastavaa, sillä yksittäisillä lääkäreillä ei ole viruksen pitkäaikaisoireista tarpeeksi tietoa.

Kansainvälinen terveysjärjestö WHO on jo tehnyt pitkälle koronalle oman tautiluokituksen. Kysynkin hallitukselta, aikooko se pikaisesti edistää pitkäaikaiskoronan tautiluokituksen ottamista käyttöön myös Suomessa.

Yle uutisoi (28.10.2020), että sosiaali- ja terveysministeriön edustaja Anni Virolainen-Julkunen kertoo, ettei STM:llä ole pitkäaikaiskoronaan virallista kantaa tai tiedotettavaa. Miten se voi olla mahdollista? Kysyn hallitukselta, onko sillä ylipäättään tietoa ja ymmärrystä koronan pitkäaikaisversion olemassaolosta ja mitä se aikoo tehdä niiden lukuisten suomalaisten auttamiseksi, jotka kärsivät koronan pitkäaikaisoireista.

Ylen artikkelissa (28.10.2020) patologian dosentti, osa-aikainen ylilääkäri Paula Kujala peräänkuuluttaa, että pandemian torjunnassa olisi syytä huomioida akuuttien terveysriskien lisäksi myös pitkittyneen koronan terveysriski. Hän toteaa, että THL:n pitäisi lisätä informaatiota ja viestintää myös kansalaisille pitkittyneen koronan riskistä. Uutisen mukaan THL:n terveysturvallisuusjohtaja Mika Salminen oli vastannut asiasta tiedustelleelle toimittajalle tekstiviestillä, ettei hän tunne asiaa tarpeeksi hyvin ja ettei THL:llä ole tässä vaiheessa roolia asiassa.

Vastaus on käsittämätön. Kysyn hallitukselta, onko sillä suunnitelmia lisätä kansalaisille kiireellisesti tiedotusta koronan pitkäaikaismuodon terveysriskeistä. Miten voi olla mahdollista, että sosiaali- ja terveysministeriön alaisella THL:llä ei olisi käsityksensä mukaan mitään roolia yhden keskeisimmän uhan torjumisessa pandemiassa?

Ihmisten täytyy tietää, että koronalla voi olla hyvin vakavia ja pitkäkestoisia seurauksia. Nyt monet kansalaiset ovat tietoisia vain koronaan liittyvästä harvinaisemmasta kuolemanriskistä, joka vaikuttaa koskevan vain vanhimpia kansalaisia, sekä siitä, että osalla sairastuneista koronatartunta voi johtaa sairaalahoitoon. Kansalaisten ymmärrys koronan pitkäaikaisvaikutusten uhasta kaikenikäisille ihmisille on huolestuttavan puutteellista. Syy siihen on todennäköisesti, että pitkäaikaiskoronan näkökulma uupuu tällä hetkellä täysin virallisesta koronaviestinnästä. Virallisen tiedotuksen lisääminen koronan pitkäaikaisvaikutuksista kaikenikäisille suomalaisille johtaisi siihen, että myös nuoremmat ja riskiryhmiin kuulumattomat suomalaiset ymmärtäisivät enemmän varoa saamasta ja levittämästä koronatartuntoja.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 812/2020 vp

Onko hallituksella tietoa koronan pitkäaikaisversioon sairastuneiden suomalaisten lukumäärästä,

mitä se aikoo tehdä koronan pitkäaikaisvaikutusten selvittämiseksi ja niiden lukuisten suomalaisten auttamiseksi, jotka kärsivät koronan pitkäaikaisoireista,

onko hallitus nimennyt vastuutahon selvittämään ja tiedottamaan kansalaisia koronan pitkäaikaisvaikutuksista ja

miten on mahdollista, että sosiaali- ja terveysministeriön alaisella THL:llä ei olisi käsityksensä mukaan roolia koronan pitkäaikaisvaikutusten torjumisessa?

Helsingissä 30.10.2020

Terhi Koulumies kok